

Stanisław Latek

Sprawozdanie z działalności Polskiego Instytutu Naukowego Kanadzie w roku akademickim 2014 – 2015.

Rok 2014 był pierwszym rokiem, w którym zaczęły obowiązywać w Kanadzie nowe, zastrzone przepisy finansowe dotyczące organizacji działających na zasadach *association à but non lucratif*. Polski Instytut Naukowy w Kanadzie (PINK) utrzymał status stowarzyszenia niemającego celu zarobkowego, wymagało to jednak wprowadzenia niezbędnych zmian organizacyjnych. Ze statusem wiążą się w Kanadzie istotne przywileje podatkowe.

Z kolei rok 2015 jest pierwszym rokiem, w którym Instytut nie może liczyć na współpracę zamkniętego z początkiem roku Konsulatu Generalnego RP w Montrealu. Zarząd Instytutu wypowiadał się przeciwko tej decyzji zarówno w Ambasadzie Polskiej w Ottawie jak i w MSZ w Warszawie uważając ją za wyjątkowo niefortunną. Konsulat w Montrealu stał się bowiem po roku 1989 dynamicznym centrum promocji kultury polskiej, był ponadto jedynym polskim przedstawicielstwem dyplomatycznym działającym we francuskiej części Kanady.

Z okazji zakończenia misji przez ostatniego Konsula Generalnego RP w Montrealu pana Andrzeja Szydło Instytut zorganizował 27 maja 2014 roku koncert, na który przybyła nie tylko miejscowa Polonia ale także przedstawiciele korpusu konsularnego i Wydziału Muzycznego Uniwersytetu McGill. Koncert został szczegółowo omówiony w sprawozdaniu z roku poprzedniego.

Ważniejsze konferencje, odczyty, koncerty i wystawy

7. 10. 2014 - wykład prof. Andrzeja Nowaka z Uniwersytetu Jagiellońskiego : *Russian, Soviet, and Post-Soviet Policy towards the Western Borderlands*. Wykład odbył się na Uniwersytecie McGill i został zorganizowany wspólnie z Wydziałem Historii uniwersytetu.

27. 10. 2014 – koncert *Hommage à Jan* poświęcony pamięci Jana Jarczyka, znakomitego pianisty jazzowego, profesora Wydziału Muzycznego Uniwersytetu McGill (współorganizacja koncertu)

27. 11. 2014 - promocja wydanego przez *Les éditions du Boréal* wywiadu-rzeki z członkiem PINKu, wybitnym konstytucjonalistą i obrońcą praw człowieka mecenasem Juliuszem Greyem. Wywiad przeprowadziła Geneviève Nootens, profesor nauk politycznych *Université du Québec à Chicoutimi*. Promocja połączona była z mini-recitalem Katarzyny Fraj, skrzypce.

16. 01. 2015 - koncert muzyki kompozytorów polskich w sali Tanna Hall Uniwersytetu McGill z udziałem :

Katarzyny Fraj, skrzypce

Justyny Gabzdyl, fortepian

Katarzyny Musiał, fortepian

Ewy Sas, skrzypce.

Prowadzenie koncertu i słowo wiążące : Teresa Baścik i Izabela Zdun.

W programie wykonano utwory Henryka Wieniawskiego, Mieczysława Karłowicza, Karola Szymanowskiego, Artura Malawskiego, Grażyny Bacewicz, Witolda Lutosławskiego, Oscara Kolberga, Zygmunta Stojowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego.

22. 03. 2015 - projekcja filmu *Śmierć Rotmistrza Pileckiego* w reżyserii Ryszarda Bugajskiego połączona z konferencją Marka Probosza, odtwórcy tytułowej roli, pracującego obecnie w Los Angeles.

23. 03. 2015 – odczyt Terry A. Tegnazian, dyrektorki wydawnictwa Aquila Polonica Publishing House z Los Angeles z okazji montrealskiej promocji angielskiej wersji raportu rotmistrza Witolda Pileckiego wydanego pod tytułem *The Auschwitz volunteer: beyond bravery*.

2. 05. 2015 - wykład prof. Wacława Wierzbieńca z Uniwersytetu Rzeszowskiego : *Righteous Among Nations. The Scope and Forms of Help to Jews in East Central Europ during occupation by the Third Reich*. Wspólnie z Fundacją Dziedzictwa Polsko-Żydowskiego w Kanadzie.

4. 06. 2015 - odczyt Anna Łopuskiej, kuratora Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau : *Preserving for the future. Master Plan for Preservation at Auschwitz-Birkenau State Museum*. Wspólnie z Wydziałem Historii Uniwersytetu McGill.

11. 06. 2015 - odczyt Anny Łopuskiej : *Konserwacja w Muzeum Auschwitz-Birkenau*

(*generalne zasady, etyka konserwatorska, kierunki rozwoju, praktyka*). Wspólnie z Fundacją Dziedzictwa Polsko-Żydowskiego w Kanadzie.

Komitet opieki na polskich grobami na cmentarzu w Saint Sauveur

W minionym roku powstał przy Instytucie komitet opieki nad grobami zgrupowanymi w polskiej sekcji cmentarza w Saint Sauveur. Komitetowi przewodniczy była dyrektor Biblioteki Polskiej w Montrealu pani Teresa Romer. Na położonym w górskiej miejscowości cmentarzu pochowanych jest wielu wybitnych przedstawicieli wojennej emigracji niepodległościowej, często blisko związanych z historią PINKu. Spoczywa tam między innymi dr Tadeusz Brzeziński, ostatni konsul II Rzeczypospolitej w Montrealu, jeden z założycieli Instytutu i prof. Tadeusz Romer, minister spraw zagranicznych rządu RP na uchodźstwie (1943-1944), były długoletni prezes Instytutu. Komitet przygotowuje wydanie monografii polskiej sekcji cmentarza.

Działalność wydawnicza

Ukończony został druk wydanych w formie książkowej materiałów z sympozjum *Lutoslawski – Music and Legacy*, które odbyło się na Uniwersytecie McGill w listopadzie 2013 roku. Jest to kolejna pozycja wydana przez Polski Instytut Naukowy w Kanadzie wspólnie z Polską Akademią Umiejętności.

Trwają prace redakcyjne nad drugim poszerzonym wydaniem monografii *Polskie groby na cmentarzu wojskowym w Point Claire* jak również drugim poszerzonym wydaniem monografii polskich grobów na Cmentarzu w Saint Sauveur (patrz wyżej).

Wyróżnienie prof. Alfreda Hałasy

18 listopada 2014 roku odbyła się w Krakowie uroczystość nadania przez senat tamtejszej Akademii Sztuk Pięknych doktoratu honoris causa prof. Alfredowi Hałasie. Laureat, profesor Wydziału Grafiki na Université du Québec w Montrealu, członek zarządu PINKu jest absolwentem krakowskiej Akademii.

Biblioteka Polska im. Wandy Stachewicz

Od kilku lat trwa proces włączania akademickiej części zbiorów Biblioteki Polskiej do centralnego katalogu bibliotek Uniwersytetu McGill. Część akademicka to blisko połowa ponad czterdziestotysięcznych zbiorów Biblioteki. Dzięki współpracy uniwersyteckich bibliotek kanadyjskich książki Biblioteki Polskiej są dostępne na wszystkich uniwersytetach kanadyjskich.

Zbiory Biblioteki Polskiej mogą być stale uzupełniane dzięki ofiarności miejscowej Polonii. Zakup książek o charakterze akademickim jest finansowany w dużej mierze ze środków uniwersyteckiego funduszu *Kraków / Stenthal* Hansa i Eugenii Juttingów.

We wrześniu 2014 r. odbyły się w Rzymie obrady XXXV sesji Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na Zachodzie. W sesji wzięli udział przedstawiciele Biblioteki Polskiej w Montrealu.

Strona internetowa

Strona internetowa Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie www.biblioteka.info zarejestrowała od początku powstania w roku 1999 ponad 100 000 wejść. Na stronie zamieszczane są na bieżąco aktualności Instytutu i Biblioteki. Można też konsultować jej katalog.